

یکی از مشکلات کارمندان دولت ، اختلاف آنها با ادارات یا وزارتخانه متبوعه راجع به حقوق و امور استخدامی است. از آنجائیکه عده زیادی از کارمندان محترم دولت دچار این اشکال هستند، مجله «حقوق امروز» بر آن شد که در این زمینه بررسی و راهنمایی کند.

البته مسائل استخدامی در ابتدا بزرگانی ساده مطرح و بررسی خواهد شد تا برای همه قابل استفاده باشد و بتدریج پیش خواهیم رفت. بنحویکه پس از چند کلیه خوانندگان به حقوق استخدامی در ایران آشنائی کامل پیدا کنید.

تقی علائی نیا

حقوق استخدامی

شکایت کارمند راجع به امور استخدامی

مراجع صلاحیت دار برای شکایت استخدامی کدام اند؟

میدانیم که برای احقاق هر حقی مرجع خاصی وجود دارد و از جمله احقاق حقوق کارمندان دولت راجع بوضع و امور استخدامیشان میباشد که دو مرجع صالح دارد .
اول- در صورتیکه موضوع، مربوط به ماهیت امور استخدامی باشد، مرجع صالح، دیوان عالی کشور است که شعبه هفتم آن در حال حاضر باین امر رسیدگی میکند .
دوم - در صورتیکه موضوع اختلاف صرفاً جنبه مالی داشته باشد، تابع مقررات عمومی است که باید بدادگاه عادی دادگستری مراجعه شود .
بحث امروز را به ذکر چند مصداق از هر یک از دو نوع اختلافات فوق الذکر تخصیص میدهیم :

۱ - اختلافات مربوط بامور استخدامی که در صلاحیت دیوان کشور است:

در صورتیکه موضوع اختلاف صرفاً جنبه استخدامی داشته باشد از قبیل ترفیع، تبدیل، تشخیص نوع خدمت ، احتساب سوابق خدمت ، استحقاق حقوق ایام انتظار خدمت یا تملیق و امثال آنها ؛ مرجع شکایت دیوان عالی کشور است . در زیر برای هر یک از موارد فوق، مثالی میزنیم تا موضوع ساده تر شود :

الف - ترفیع: مثلاً کارمندی مدعی باشد که تشریفات اعطاء ترفیع انجام شده ولی اداره مربوطه حکم ترفیع را صادر نمیکند .

ب - تبدیل: مثلاً کارمندی مشمول مقررات قانون خاصی است که میتواند از مزایای آن استفاده نماید ولی اداره مربوطه از صدور حکم تبدیل او بنحویکه مشمول قانون مذکور شود خودداری میکند .

ج - تشخیص نوع خدمت: مثلاً کارمندی است که خود را کارمند «حکمی» می شناسد ولی اداره مربوطه، به استناد اینکه در احکام اداری او کلمه (روزمزد) قید گردیده از شناسائی

او بعنوان کارمند حکمی خودداری مینماید.

د - احتساب سوابق خدمت: مثلاً کارمندی پس از تبدیل و استفاده از قانون خاص بشرح شق ب، مدعی است که تمام مدت خدمت سابقش بحساب نیامده ولی اداره مربوطه ترتیب اثری نمیدهد.

ه - استحقاق حقوق ایام انتظار خدمت یا تعلیق: مثلاً کارمندی طبق حکم صادره از وزارتخانه مربوطه منتظر خدمت گردیده (بدون اینکه کلمه «عدم رضایت» در حکم انتظار خدمت قید شده باشد) خود را مستحق دریافت حقوق انتظار خدمت میداند ولی دستگاه مربوطه از پرداخت آن امتناع دارد و همچنین حقوق ایام تعلیق.

و گرچه ظاهراً این نوع اختلاف «مالی» بنظر میرسد و با شرح فوق باید در صلاحیت دادگاههای عمومی باشد ولی چنین نیست و در صلاحیت دیوان عالی کشور است.

۲ - اختلافاتی که در صلاحیت دادگاههای عمومی است :

در صورتیکه اختلاف کارمند با اداره متبوعه مربوط به کیفیت حقوقی یا نحوه و یا نوع استخدام نباشد و احکام اداری یارای دیوان کشور مبنی بر استحقاق کارمند قبلاً صادر شده باشد ولی حسابداری اداره مربوطه از پرداخت حقوق و مزایای استحقاقی کارمند بموجب آن احکام اداری یا رأی دیوان کشور خودداری نماید، مرجع رسیدگی باین نوع اختلاف دادگاههای عمومی دادگستری هستند.

در خاتمه برای روشن شدن آنچه گفته شد مثالی ذکر میکنیم :

شخصیکه در یکی از دستگاههای دولتی بعنوان روزمزد خدمت میکرد باینجانب مراجعه و سپس شکایت خود را بشرحیکه ملاحظه میفرمائید بدیوان عالی کشور تسلیم داشت : او در شکایت خود نوشت :

«گرچه در متن کلیه احکام اداری اینجانب از قبیل تغییر پست، پرداخت اضافه دستمزد، احکام مرخصی، وغیره، کلمه «روز مزده» قید گردیده ولی چون همیشه دارای پست سازمانی بوده و حقوق خود را ماهیانه دریافت میداشتهام نباید کارمند «روزمزد» شناخته شوم زیرا کلمات و الفاظ در متن احکام اداری عنوان واقعی حکم را تغییر نمیدهد بلکه بایستی برای تشخیص کیفیت استخدامی هر کارمندی خدمت او در نظر گرفته شود. این شکایت پس از رسیدگی در شعبه ۷ دیوان عالی کشور منتهی به رأی بنفع کارمند گردید و نتیجتاً شاکی را «کارمند حکمی» شناختند. گرچه این رأی بنا به تقاضای اداره متبوعه کارمند شاکی مورد تجدید نظر قرار گرفت ولی شعبه هیئت تجدید نظر دیوان کشور نیز رأی مزبور را در تاریخ ۴/۱/۸ تأیید نمود.

اکنون چنانکه ملاحظه میفرمائید این کارمند از نظر کیفیت استخدام ذبح شناخته شد و اداره مربوطه مکلف است حکم او را تصحیح و از ابتدای استخدام؛ او را حکمی بشناسد ولی نکته دیگری باقی مانده که بایستی توضیح داده شود و آن این است که مزایای مالی

حاصله از حکمی شدن» این کارمند چه میشود؟ در پاسخ این مسئله که فرق بین دو نوع شکایت استخدای رانیز روشن میکند عرض میشود که :

ممکن است اداره حسابداری مربوطه تمام یا قسمتی از مزایای مادی حاصله از شناسائی وضع جدید استخدای کارمند را نپردازد ، در اینصورت کارمند مذکور باستناد رأی دیوان کشور میتواند بداد گاههای عمومی دادگستری مراجعه و دعوی مطالبه مزایای مذکور را اقامه نماید .

این دعوی همانست که در شرح دوم شرح فوق بیان شد ، یعنی صرفاً جنبه مالی دارد و در صلاحیت دادگاههای عمومی است .
در شماره آینده راجع به يك يك موارد شکایت کارمند از اداره متبوعه توضیح لازم داده خواهد شد .

ژویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله حقوق عمومی

حقوق دانی بهلول

جمعی زیر درختی نشسته و گرم صحبت بودند. ناگاه بهلول بر آنها گذشت، بقصد مسخره گفتند اگر بالای این درخت بروی ده درهم بگویم داد - بهلول پیشنهاد را پذیرفت و ده درهم را بگرفت. آنگاه نردبان خواست. حضار زبان با اعتراض گشودند و گفتند ما نردبان را شرط نکرده بودیم؛ بهلول گفت: ولی نردمن نردبان شرط بود.